

Jan Guillou: Terrorlagarna - ett hot mot demokratin

Talare

Jan Guillou
Författare och journalist

Datum

24 mars 2012

Gösta Hultén (Charta 2008): Välkomna alla, till det här mötet som arrangeras av Charta 2008 i samarbete med ABF Stockholm och välkommen Jan Guillou. Jag tror inte egentligen att du behöver någon presentation men jag kan göra en, lite kort. När det gäller terroristlagstiftning, så tror jag att en del av er minns Jan Guillous långvariga och principiella kritik mot svenska terroristlagar. Han konstaterade för mer än 20 år sedan att de första speciallagarna som infördes på 70-talet, bara kunde drabba utlänningar. Och jag sa, när vi talades vid nu innan, att det finns ett systemfel i de här terroristlagarna och Jan säger: ”Det är inte ett systemfel. Det är ett system”. Välkommen Jan! Vi ska ge dig en varm applåd för att du har tagit dig möjlighet att komma.

Jan Guillou: Det har alltid varit väldigt trögt att få någon opinion kring dessa frågor och som Gösta sa så är det ju en ganska lång historia. De första primitiva terroristlagarna, som kom till redan på det kalla krigets tid, var mycket riktigt specifikt riktade mot enbart utlänningar. De var delar av utlänningslagen och gällde de fall då det inte finns bevis. Då får man ta till särskilda lagar och, exempelvis, föra hemlig förhandling där säkerhetspolisen uppträder som domare och åklagare. Men man lånar en rättsal så att det ska se ut som om det är en rättegång. Den misstänkte får då ta del av att han är misstänkt, men inte på vilka grunder, eftersom det är hemligt, varför han och hans advokat får väldigt svårt att försvara sig. Ett tag diskuterade Stockholms advokater att helt enkelt bojkotta den typen av förhandlingar, som bara hade karaktären av skenrättegång. Den enda påföljd som kunde komma ifråga då var utvisning. Man kan inte döma någon till fängelse, än så länge, på enbart hemliga bevis, men det kommer.

Man kunde se tecken i skyn för vad som skulle komma efter kalla kriget, ganska tidigt. Jag upptäcker att jag själv 1991 har skrivit, i någon kolumn någonstans,

att från och med nu kommer det bara att bli ras och religion för resten av min tid, det blir den nya motsättningen. Och eftersom jag skrev det, så måste det ha gått att iaktta de förändringarna, men det jag kommer ihåg från tiden efter det kalla krigets slut är att plötsligt började den västerländska televisionen att framställa muslimer och/eller araber som demoner. Jag satt en gång inlåst på ett hotellrum i Kazakstan, och det enda TV-program där jag förstod språket var CNN, så jag satt och tittade på CNN i 48 timmar, vilket för en journalist är ett ganska hårt uppdrag, kan jag meddela. Men för att då inte bli vansinnig så skapade jag en liten lek. Jag gjorde ”stretch och grind” på ett papper för varje gång en muslimsk person förevisades i CNN. Jag hade två kolumner, en för ”good guys” och en för ”bad guys”. Och till slut, efter 48 timmars väntan, så kom den väntade transporten och då var det mycket enkelt att sammanfatta resultatet av denna lek, för jag hade 58 markeringar på ”bad guys” och ingen på ”good guys”. D.v.s. jag hade sett, under de där två dygnen, 58 representationer av en miljard människor, från skilda länder förstås. Ingen av dem hade då varit klädd i normala kläder, svarat på en fråga, uttryckt en tankegång eller framställts så där som vi vita brukar se ut i televisionen, utan det var bara personer som hoppade upp och ner och skrek eller sköt i luften med kalashnikovs. Alla kvinnor naturligtvis med täckta ansikten, ofta beväpnade. Det var förmodligen det iranska revolutionsgardets kvinnoavdelning, eller något sådant, som fick representera den muslimska kvinnan i världen. Man brände bildäck, man brände dockor av Uncle Sam eller amerikanska och israeliska flaggor. Vid något tillfälle släpade man en amerikansk marinsoldat efter en jeep. Sådana var bilderna. Det var ett kompakt övertygande intryck, som det där gav, och en väldigt tydlig signal om vad som skulle komma, nämligen det heliga kriget. Man kunde se det heliga kriget komma, kring 1995. Det var nämligen då som jag bestämde mig för att börja skriva om det heliga kriget, alltså version ett, Arn Magnusson, korstågen och den tiden och sen vandra vidare in i modern tid. Det blev ett antal romaner. Så detta gick att se. Samtidigt så var det så stolligt, att det var lite svårt att ta det på allvar.

Warszawapakten lades ner efter det kalla krigets slut, men motparten till Warszawapakten, NATO, skulle nu plötsligt bevaras. Ett av argumenten för det, bortsett från att alla östeuropeiska nya stater ville vara med i NATO, var hotet från islam. De förklarade det sålunda i NATO- högkvarteret i Bryssel, hotet från islam, därför behöver vi NATO. Och det där låter ju så oerhört abstrakt och enfaldigt – ska våra stridsvagnsdivisioner skydda oss mot islam eller är det taktiska kärnvapen, eller vad? Och ännu mer absurt blev det något år

senare, när det brittiska parlamentet skulle ta ställning till följande frågeställning: Ska Storbritanniens skattebetalare fortfarande upprätthålla Trident-systemet, alltså fyra gigantiska atomubåtar med kärnstridsspetsar som motsvarar 2500 gånger Hiroshima ombord på varje u-båt. Man har fyra sådana, en ligger alltid i hamn, tre patrullerar alltid världshaven. Tanken är att från vilken punkt på världshaven de än befinner sig, ska de kunna förinta Sovjetunionen. Okey! Nu finns inte Sovjetunionen, så därför är det kanske inte så konstigt att frågan uppstår. För bortsett från de rent apokalyptiska aspekterna på 2500 gånger Hiroshima per u-båt, så är det ju väldigt dyrt för skattebetalarna. Ska vi fortsätta att betala för det här systemet, och dessutom modernisera det med nya kärnvapen och nya missiler? Ja, enades det brittiska parlamentet om. Därför att de behövs inför hotet från islam. Detta återges i en liten enspaltig notis i Dagens Nyheter som jag länge sparade på mitt skrivbord och tittade på ibland och tänkte att vi har två obehagliga alternativ, antingen har jag blivit tokig eller också är resten av världen galen. Inget av alternativen är angenämt att överväga. "Hur kan man betrakta det som en sådan bagatell, så att det bara är en enspaltig notis, att vi ska ha kärnvapenbestyckade super-ubåtar i försvaret mot en religion?" Jag kan förstå teoretiskt hur man förintar Sovjetunionen, alltså med mekanisk förstörelse med kärnvapen mot alla städer, visst, men en religion! Hur kärnvapenbombar man den, och var börjar man i så fall? Vilka är målen för kärnvapnen? Ska vi ta Indonesien först, eftersom det onekligen är den mest folkrika muslimska staten? Eller någon som är elakast? I mitten av 1990-talet var det Mohammad Khaddafis Libyen som hade Svarte Petter. De köpte sig loss från det senare, men just i mitten av 1990-talet så var det nog de som räknades som elakast. Där behövs det inte många kärnvapen. Men sen drog jag ändå slutsatsen att nej, det är ingen som tror på det här. Det är ingen som tror på det heliga kriget, det är för dumt, utan det är andra skäl som ligger bakom det här bevarandet av de här stridskrafterna, det finns militärindustriella komplex i bakgrunden. Det handlar om jobben som vanligt. Man kan liksom inte lägga ner en hel u-båtsverksamhet så där. Det skulle drabba den brittiska varvsindustrin.

Allt detta förändras naturligtvis efter september 2001, för nu finjusterar George W Bush det här vaga, allmänna, heliga kriget till att bli kriget mot terrorismen och när vi väl har kommit igång med kriget mot terrorismen så kommer det att föras med militära medel, med polisiära medel men självklart också med propaganda och lagstiftning. Och då kommer vi ganska snabbt igång i Sverige. Ni kommer säkert ihåg de här tre somaliasvenskarna från Spånga som blev

terroriststämplade och ekonomiskt bojkottade. De får liksom inte försörja sig, man får inte ge pengar till dem, de får inte ens återkräva eventuella skulder och är då i princip dömda till att svälta ihjäl utan någon sorts brottsrubricering. Det skulle vara ett brott mot FN och USA och Sverige på något sätt att bistå de här personerna. Det var vi så klart många som gjorde i alla fall och det skulle då vara brottsligt. Men redan här så visade sig ju sprickan i systemet, för att om en sådan som jag skänker pengar till dessa människor, vilket jag så klart gjorde, så skulle det ha varit brottsligt om jag inte hade hetat Jan i förnamn utan Mohammed. Då hade jag nog åkt dit. Men nu sitter en svensk åklagare där och ska ta ställning till min demonstrativa brottslighet. Jag hade egentligen inte haft något emot en process i saken, för det skulle vara oerhört kul att veta på vilka lagliga grunder jag nu skulle åtalas. Men åklagaren kommer fram till att, nej det går inte att åtala honom, för det var för lite pengar, vilket är en smaksak. Det var 50 000 kronor i första omgången men de tyckte att det var för lite, men jag är säker på att de hade tyckt att det var alldeles lagom mycket, som sagt, om jag hade hetat Mohammed.

Här fortsätter då den svenska traditionen från de mera primitiva terroristlagarnas tid, att man vet att det här gäller bara folk som heter Mohammed i förnamn. Det gäller inte vita. Och därför så kommer vi nu under de följande åren att se den ena underliga lagen efter den andra glida igenom vår riksdag utan att det är någon särskild diskussion. 2003, alltså ett par år efter 11 september, så har Thomas Bodström och hans anhang avancerat så pass långt, att nu är det dags att göra särskilda lagar. Och det är naturligtvis utökad telefonavlyssning och buggning som ska bli tillåtet och allt sådant där. Ingen tycker att detta är särskilt märkligt. Det uppstår ingen diskussion i riksdagen. Det förekommer ingen särskild debatt. Det finns ingen vänster längre och i vad mån den finns så är den intresserad av genusfrågor, inte av demokratifrågor. Det är spöklikt att på något sätt vara emot ett system som är i grunden antidemokratiskt och vars införande motiveras med att man ska skydda demokratin mot detta oerhörda hot som muslimerna sägs utgöra. Och att detta bara tas för givet. Det finns inte en ungcenterpartist som är emot det här för fem, sex år sen. Och det försätter en som kritiker också i ett besvärligt läge. Hur ska man kunna kritisera ett vansinnigt antidemokratiskt system, som ensam kolumnist i Aftonbladet exempelvis, utan att bli betraktad som lite fnoskig. Det finns faktiskt en sådan risk. En föregångare till mig i den branschen fick sparken som kolumnist därför att hon skrev 26 kolumner i rad om hur skadlig kärnkraften var, och hade kanske rätt på den punkten, men det går inte att

argumentera ensam för mycket i en stor fråga utan att bli betraktad som lite konstig. För några år sen när högeragitatorn KG Bergström, som nu äntligen sitter där han hör hemma på Expressen, hade ett TV-program där han skulle intervjua folk, så var jag föremål för hans intresse vid något tillfälle och en av de första frågorna är: ”Hur kommer det sig att du ständigt och jämt håller på och tjarar om de här terroristfrågorna? Var och varannan kolumn handlar ju om det.” Av de 26 senaste då, var det tre som hade berört detta, i och för sig tidens viktigaste ämne. Men till och med tre omnämmanden gör att man kan behöva stå till svars för att vara lite rättshaveristiskt fnoskig. Och det är naturligtvis psykologiskt intressant, men det är också väldigt frustrerande för den som ska försöka tala mot det största hotet mot vår demokrati just nu. Ingenting är värre än att underblåsa en stor invandrargrups föreställningar om att de är offer för en laglig diskriminering, och att ingenting kommer att gå att göra åt det. Det kommer bara att bli värre och värre eftersom denna lagliga diskriminering också sammanfaller med diskriminering i arbetslivet. Så kommer ett stort antal unga tuffingar ute i förorterna att få bevisat för sig att man ska vara tapper och gå till aktivt motstånd.

Vi har på senare år sett några rättegångar som misslyckats, trots SÄPO:s alla enorma resurser som de lägger på avlyssning och buggning. Efter det kalla krigets slut, när Sovjetunionen inte finns, när vi inte längre ska frukta de utländska spionerna här, har budgeten för vår säkerhetspolis fördubblats. Hotet från våra invandrare i Sverige, eller vissa av dem, skulle alltså vara dubbelt så stort som det abstrakta hot som vi levde under, under det kalla krigets tid. En rättegång häromåret handlade om stämpling till terrorism. Det är en ny lag. SÄPO är jättestolta att nu kunna tillämpa det här och gör uttalanden före rättegången om att vi har lagt ner enorma resurser på det här ärendet och det kommer nu att bli banbrytande i våra arbetsmetoder. De personer som har stämplat till terrorism är mycket unga, de har rest på politisk turistresa kan man säga, till Somalia. De har fört ingående samtal med varandra om hur tapper och modiga de är. Jag känner igen den typen av konversationer från mina egna tonår. Vad de inte vet är att deras politiska eller heroiska funderingar hela tiden spelas in, var de än befinner sig, även i hemmet, eftersom de är buggade, förutom allt jidder med telefonerna, och sen skrivs, översätts, skrivs ut, analyseras och sen finner till slut en åklagare att här finns så mycket snack om tapper eventuella terrordåd i en oklar framtid, att det är dags för åtal, då de har stämplat till terrorism. Det är en ”nya sköna värld” av enorma dimensioner som syns i ett sådant resonemang. Därför, tänk er tanken att allas diskussioner alltid

avlyssnades av SÄPO och att man hade talat om olämpliga saker, t.ex. sagt: ”Man borde spränga den djäveln åt helvete”. Ett yttrande som kanske fälls vid åtminstone två hundra fylletillfällen varje dag i Sverige. Om nu allt detta hade varit registrerat skulle domstolarna fyllas av anklagade, som skulle stå till svars för stämpling. Men så blir det ju inte, eftersom det här bara gäller de som heter Mohammed i förnamn, vilket de här hette. De döms till 4 och 4½ års fängelse i tingsrätten i Göteborg. Expressen jublar, sätter ut namn och bild på dem och gör kartor över de svenska terroristnäten som de här nyligen dömda får en framskjuten placering i. Det är sådana där spindelnätsillustrationer och sådant som visar detta oerhörda hot som gossarna utgör. Och de blir, inte förvånande, friade av en enig hovrätt. Det var en oenig tingsrätt i Göteborg som fällde dem för detta fantasibrott. Olämpligt fantiserande skulle man kunna kalla brottet, snarare än stämpling. Nämndemannamajoriteten i Göteborg var fullständigt överens om, att de verkligen hade stämplat. Hovrätten gick emot det, 5-0. Och det är ju bra att det fortfarande finns en del jurister i Sverige, som Advokatsamfundet, en del domare, och andra som inser svagheten i det här legala systemet. Men jurister i alla tider är opportunisterna. De anpassar sig mjukt men sakta till rådande samhällssystem, ibland ända in i absurdum, som vi har sett under de diktatoriska systemen i Europas historia. Det sitter domare kvar där och tillämpar lagar som de verkligen inte tror på själva. Och risken att det ska gå så i Sverige är också stor om det inte finns någon mot-opinion någonstans.

Just opinionsproblemet är alldeles påtagligt stort. Ett möte i den viktigaste demokratifrågan i samtidens Sverige kan rimligtvis inte bli större än det som vi nu bevisar, medan en genusdebatt, eller Benke Ohlsson-debatten i Dagens Nyheter skulle ha fyllt samtliga salar här på ABF. Om ni tycker att detta låter bittert så kan jag säga att det är det. För i ett sådant klimat kommer Expressen alltid att gå fri i sina kampanjer. I ett sådant klimat framstår det som fullkomligt naturligt att om någon är misstänkt för terroristbrott så får han själv liksom hans advokat yppandeförbud, medan SÄPO och åklagarsidan får diktera villkoren för de mest villiga journalisterna. Och journalisterna är ett problem de också. Liksom domarkåren böjer de sig mjukt med vinden. Det spelar ingen roll hur många guldspadar de delar ut till varandra, eller hur tappert undersökande de är, för om man tänker efter så har inget av dessa ämnen förekommit i ”Uppdrag granskning”, så vitt jag kan veta. Det TV-programmet sysslar med att avslöja undersköterskor som kan ha felbehandlat någon vid något tillfälle och därför ska sättas åt särskilt hårt. Det är avslöjanden det! Vi har Kaliber i Sveriges

radio, som gjorde ett oerhört nummer härom året, och säkert fick guldspadar och sådant. På hem för narkotikaberoende ungdomar så hade det hänt att särskilt stökiga personer, som fått spel, hade blivit inlåsta i flera timmar för att inte skada sig själva. Det var mot någon regel, och folk skulle sparkas. Journalisterna på Sveriges radio gjorde ett oerhört väsen av saken.

I den här lilla skriften (JG håller upp ”Terroristjaktens svarta bok”), som jag rekommenderar er att köpa, finns den samlade kunskapen om den senaste tidens terroristhantering i Sverige. Här finns underlag för åtminstone ett 20-tal sådana där guldspadar, för ett tiotal sådana där ”Uppdrag granskning” av det mest skakande slag. Om journalisterna skulle velat arbeta med det här. Det är inget svårt, dispositionen står ju här, färdig och klar. Det här kostar inte så mycket. Det är bara att köpa den och sen göra television av det som står här. Busenkelt! Men det kommer inte att ske och därför så är slutligen den förtvivlat svåra frågan, hur den viktigaste aspekten på svensk demokrati ska kunna utvecklas till någon opinion, och varför är det möjligt att i riksdagen utan diskussion köra igenom lagar om t.ex. förebyggande avlyssning. Alltså vad är förebyggande avlyssning? Jo, man har ingen brottsmisstanke alls, utan man menar att om det kan finnas risk att en person någon gång skulle planera något fuffens, som är straffvärt mer än två år, så ska han avlyssnas. Och gissa vad den person heter i förnamn, som kan bli föremål för den här typen av förebyggande verksamhet? Att en sådan lag glider igenom utan någon diskussion kan bara förklaras på ett mycket dystert sätt. Alla unga centerpartister, som annars gapar så mycket om demokrati och sådant, vet precis som majoriteten av svenska folket, att det gäller ju inte mig. Det här gäller ju inte mig och min familj, det här gäller bara de där som heter Mohammed och då är det inte så farligt. Och den inställningen, som sannerligen inte är originell för svenskar av idag i Europa, utan också präglade en stor del av Tyskland under 30-talet, kan ju leda till katastrof. När det en vacker dag gäller oss, så är det för sent, som en av Hitlers politiska fångar, en präst, summerade saken efteråt: ”Först kom de och tog alla de fackliga, och jag protesterade inte för jag var ju inte med i sådana där fackliga organisationer. Sen kom de och tog alla kommunister och socialdemokrater och det protesterade jag inte heller emot för jag är ju inte kommunist. Sen började de ge sig på en del katoliker och ja, jag är ju protestant och när de kom för att hämta mig så fanns det ingen kvar som kunde protestera.” Dystert nog är det där någonstans vi är på väg. Det är inget glatt kampavslut på mitt anförande, men detta är en ofrånkomligt dystert slutsats. Tack för ordet!

Taggar

2010-tal, 2012, Författare, Man

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/jan-guillou-terrorlagarna-ett-hot-mot-demokratin>